

India is a land of numerous passes. In Tibet, it is known as 'La,' which means 'pass.' Karakoram Pass, Zoji La Pass, Rohtang Pass, Diphu Pass are some of the important passes in India. A Mountain Pass is a narrow stretch of road that connects two mountain ranges. A mountain pass is formed when land between areas of higher terrain is eroded or worn away by a glacier or stream. Mountain Pass aids in maintaining road connectivity and has played an important role in trade. This article will explain to you about **Important Passes in India** which will be helpful in preparing Geography for the UPSC Civil service exam.

भारत हा अनेक खिंडींचा देश आहे. तिबेटमध्ये, त्याला 'ला' म्हणून ओळखले जाते, ज्याचा अर्थ 'पास' आहे. काराकोरम पास, झोजी ला पास, रोहतांग पास, दिफू पास हे भारतातील काही महत्त्वाचे पास आहेत. माउंटन पास हा एक अरुंद रस्ता आहे जो दोन पर्वत रांगांना जोडतो. उंच भूभागाच्या दरम्यानची जमीन जेव्हा हिमनदी किंवा प्रवाहामुळे क्षीण होते किंवा जीर्ण होते तेव्हा पर्वतीय खिंड तयार होते. माउंटन पास रस्ता जोडणी राखण्यात मदत करते आणि व्यापारात महत्त्वाची भूमिका बजावते. हा लेख तुम्हाला भारतातील महत्त्वाच्या खिंडींबद्दल स्पष्ट करेल जे MPSC नागरी सेवा परीक्षेसाठी भूगोल तयार करण्यासाठी उपयुक्त ठरतील.

What exactly are Passes?

- A **mountain pass** is a route that runs through or over a mountain range.
- Mountain passes between mountain peaks may form during the **formation** of the mountain range, or they may form as a result of the action of glaciers, running water, or precipitation in the form of rain or snow.
- It's known as a **hill pass** at lower elevations.
- The summits of most passes are flat and shaped like a saddle.
- They can range in size from small, steep peaks to vast valleys that stretch for miles.
- Passes are frequently located near the source of a river fed by precipitation and snowmelt.
- It does not have to be flat terrain, but it must be significantly lower in altitude than the other mountains.

पासेस म्हणजे नेमके काय?

- **माउंटन पास** हा एक मार्ग आहे जो पर्वत रांगेतून किंवा त्यावरून जातो.
- पर्वतरांगांच्या निर्मितीदरम्यान पर्वत शिखरांदरम्यानचे पर्वत मार्ग तयार होऊ शकतात किंवा ते हिमनदी, वाहणारे पाणी किंवा पाऊस किंवा बर्फाच्या रूपात पर्जन्यवृष्टीमुळे तयार होऊ शकतात.
- खालच्या उंचीवर **हिल पास** म्हणून ओळखले जाते.
- बहुतेक खिंडीचे शिखर सपाट आणि खोगीरासारखे आकाराचे असतात. त्यांचा आकार लहान, उंच शिखरांपासून ते मैलांपर्यंत पसरलेल्या विशाल खोऱ्यांपर्यंत असू शकतो.
- पर्जन्यवृष्टी आणि हिम वितळणाऱ्या नदीच्या उगमस्थानाजवळ पासेस वारंवार असतात.
- तो सपाट भूभाग असण्याची गरज नाही, परंतु इतर पर्वतांच्या तुलनेत त्याची उंची लक्षणीयरीत्या कमी असावी.

Passes in India

- Mountain Passes are found in Jammu and Kashmir, Ladakh, Himachal Pradesh, Uttarakhand, and the north-eastern states of India, and are collectively referred to as **Himalayan Passes**.
- Mountain passes are prominently located in Maharashtra, Kerala, and Tamil Nadu in the Western Ghats due to the continuous nature of mountain ranges.

भारतातील खिंडी

पर्वतीय खिंडी जम्मू आणि काश्मीर, लडाख, हिमाचल प्रदेश, उत्तराखंड आणि भारताच्या ईशान्येकडील राज्यांमध्ये आढळतात आणि एकत्रितपणे **हिमालयन पासेस** म्हणून ओळखले जातात. पर्वतरांगांच्या सततच्या निसर्गामुळे पश्चिम घाटात महाराष्ट्र, केरळ आणि तामिळनाडूमध्ये पर्वतीय खिंड ठळकपणे आहेत.

Major Passes in Leh-Ladakh

Chang La	<ul style="list-style-type: none"> From Leh, Chang La allows access to Pangong Lake. With an elevation of 17,590 feet, it is one of the highest motorable passes. Near Chang La is the Defence Research and Development Organisation. Because of the low oxygen level, it is not recommended that you spend too much time there.
Bara-Lacha La Pass	<ul style="list-style-type: none"> In Ladakh, the Bara-Lacha La is a well-known mountain pass. This pass, located in the Himalayan Zaskar Range, connects Lahual and Ladakh and is known as the "Gateway to Ladakh." This lovely destination has always been a historical landmark, serving as an important trade route in the past.
Khardung La	<ul style="list-style-type: none"> Khardung La is a mountain range in Tibet. Border Roads Organisations are in charge of overseeing it. It acts as a passageway to valleys such as Nubra Valley. It plays a critical role in the transportation of supplies to the Siachen Glacier.
Imis La	<ul style="list-style-type: none"> It links Ladakh and Tibet. This is where the Hanle Valley, which is historically significant in terms of Buddhism, began.
Zoji La Pass	<ul style="list-style-type: none"> This pass, which is located in Dras, connects three regions: Kashmir Valley in West Indus Valley in East Suru Valley in North-East Due to heavy snowfall, work on the Zoji La Tunnel began in 2020, which will make transportation even easier.
Tanglang La Pass	<ul style="list-style-type: none"> Tanglang La Pass, at an elevation of 5,328 metres (17,480 feet), is one of Ladakh's most spectacular high altitude mountain passes. This high altitude mountain pass in Ladakh is about 49 kilometres long and is located on the way from Debring to Gya.

लेह-लडाख मधील प्रमुख खिंडी

चांग ला	<ul style="list-style-type: none"> लेहपासून चांग ला पॅगॉन सरोवरात जाण्याची परवानगी देते. 17,590 फूट उंचीसह, हा सर्वात उंच मोटार करण्यायोग्य पासांपैकी एक आहे. चांग ला जवळ संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था आहे.
---------	---

	<ul style="list-style-type: none"> कमी ऑक्सिजन पातळीमुळे, तेथे जास्त वेळ घालवण्याची शिफारस केलेली नाही.
बारा-लाचा ला पास	<ul style="list-style-type: none"> लडाखमध्ये बारा-लाचा ला ही एक प्रसिद्ध पर्वतीय खिंड आहे. हिमालयीन झांस्कर पर्वतरांगेत असलेली ही खिंड, लाहुअल आणि लडाख यांना जोडते आणि "लडाखचे प्रवेशद्वार" म्हणून ओळखली जाते. हे सुंदर गंतव्यस्थान नेहमीच ऐतिहासिक महत्त्वाची खूण आहे, भूतकाळातील एक महत्त्वाचा व्यापारी मार्ग म्हणून काम करत आहे.
खारदुंग ला	<ul style="list-style-type: none"> खार्दुंग ला ही तिबेटमधील पर्वतराजी आहे. सीमा रस्ते संघटनांवर देखरेख ठेवण्याची जबाबदारी आहे. हे नुब्रा व्हॅली सारख्या खोऱ्यात जाण्यासाठी मार्ग म्हणून काम करते. सियाचीन ग्लेशियरला पुरवठ्याच्या वाहतुकीमध्ये ते महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.
इमिस ला	<ul style="list-style-type: none"> हे लडाख आणि तिबेट यांना जोडते. बौद्ध धर्माच्या दृष्टीने ऐतिहासिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्ण असलेल्या हॅन्ले व्हॅलीची सुरुवात येथूनच झाली.
झोजी ला पास	<ul style="list-style-type: none"> हा पास, जो द्रासमध्ये आहे, तीन प्रदेशांना जोडतो: पश्चिमेकडील काश्मीर खोरे पूर्वेकडील सिंधू खोरे उत्तर-पूर्वेकडील सुरु खोरे जोरदार बर्फवृष्टीमुळे, झोजी ला बोगद्याचे काम 2020 मध्ये सुरू झाले, ज्यामुळे वाहतूक आणखी सुलभ होईल.

Major Passes in Jammu and Kashmir

Karakoram Pass	<ul style="list-style-type: none"> It connects India and China and is located in the Karakoram Mountain region. By allowing travellers to cross these mountain ranges, it played a significant historical role. This pass is quite unpredictable due to its barren and uneven terrain.
Pir Panjal Pass	<ul style="list-style-type: none"> Peer ki Gali serves as a link between the districts of Kashmir Valley and Rajouri. Mughal Road passes through this pass. It serves as a vital connection between India and Pakistan.
Banihal Pass	<ul style="list-style-type: none"> This mountain pass was crossed by a trail from Jammu to Srinagar in 1956, and Jawahar Tunnel was located beneath it. The same path passes through Jawahar Tunnel later on. As a result, this pass is no longer in use. Near Banihal Pass is the Zaban Glacier.
Burzail Pass	<ul style="list-style-type: none"> This pass connects Kashmir's Astore Valley and Ladakh's Deosai Plains.

Pensi La	<ul style="list-style-type: none"> The Pensi La is a pass that connects Kashmir and Kargil. It is found in the Greater Himalayan range.
----------	---

जम्मू आणि काश्मीरमधील प्रमुख खिंडी

काराकोरम पास	<ul style="list-style-type: none"> हे भारत आणि चीनला जोडते आणि काराकोरम पर्वतीय प्रदेशात आहे. प्रवाशांना या पर्वत रांगा ओलांडण्याची परवानगी देऊन, त्याने महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक भूमिका बजावली. हा खिंड त्याच्या ओसाड आणि असमान भूभागामुळे अगदी अप्रत्याशित आहे.
पीरपंजाल पास	<ul style="list-style-type: none"> पीर की गली काश्मीर खोरे आणि राजौरी जिल्ह्यांमधील दुवा म्हणून काम करते. या खिंडीतून मुघल रोड जातो. हे भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील महत्त्वाचे कनेक्शन आहे.
बनिहाल पास	<ul style="list-style-type: none"> हा पर्वतीय खिंड 1956 मध्ये जम्मू ते श्रीनगर या पायवाटेने पार केला होता आणि त्याच्या खाली जवाहर बोगदा होता. तीच वाट पुढे जवाहर बोगद्यातून जाते. परिणामी, हा पास आता वापरात नाही. बनिहाल खिंडीजवळ झाबान ग्लेशियर आहे.
बुर्जेल पास	<ul style="list-style-type: none"> ही खिंड काश्मीरची अस्टोर व्हॅली आणि लडाखची देवसाई मैदाने यांना जोडते.
पेन्सि ला	<ul style="list-style-type: none"> पेन्सी ला हा काश्मीर आणि कारगिलला जोडणारी खिंड आहे. ही ग्रेटर हिमालयन रेंजमध्ये आढळते.

Conclusion

If a national border follows a mountain range, there is usually a pass over the mountains, as well as a border control or customs station, and possibly a military post. Passes, in addition to providing a relatively easy route between valleys, also provide a route between two mountain tops with the least amount of descent. As a result, it's common for tracks to intersect at a pass, making them useful even when travelling between a summit and the valley floor. In the winter, snowdrifts can be a problem on some mountain passes above the treeline. This could be mitigated by raising the road a few metres above ground level, allowing snow to blow off the road.

निष्कर्ष

जर राष्ट्रीय सीमा पर्वतराजीच्या मागे जात असेल, तर तेथे सामान्यतः पर्वतांवरील एक खिंड, तसेच सीमा नियंत्रण किंवा सीमाशुल्क स्टेशन आणि शक्यतो लष्करी चौकी असते. पासेस, दर्यामध्ये तुलनेने सोपा मार्ग प्रदान करण्यासोबतच, दोन पर्वत शिखरांमध्ये कमीत कमी उतरण्याचा मार्ग देखील देतात. परिणामी, एका खिंडीवर ट्रॅक एकमेकांना छेदणे सामान्य आहे, ते शिखर आणि दरीच्या मजल्यादरम्यान प्रवास करताना देखील उपयुक्त ठरतात. हिवाळ्यात, ट्रीलाइनच्या वरच्या काही पर्वतीय खिंडांवर बर्फवृष्टी ही समस्या असू शकते. रस्ता जमिनीच्या पातळीपासून काही मीटर उंच करून, बर्फ रस्त्यावरून उडू देऊन हे कमी केले जाऊ शकते.

